

**INDÚSTRIA /
MATERIUS ↪
TRAMES
I SONS**

UN PROJETE DE
LORENZO SANDOVAL I TONO VIZCAÍNO

“Indústria | Matrius, trames i sons” és una col·laboració desenvolupada per l'artista Lorenzo Sandoval i l'arqueòleg Tono Vizcaíno. Aquest projecte de caràcter híbrid se situa entre la creació d'un arxiu i un projecte artístic. El seu objectiu és plantejar una lectura necessàriament parcial del patrimoni industrial valencià basada en l'aspecte sonor, en l'immaterial i en els moviments socials.

El projecte es desenvolupa per mitjà de la compilació de sons, processos, imatges, vídeos, música, peces d'art i documents vinculats a les fàbriques en el seu context original d'ús, i se centra en l'abandó de les fàbriques i la reconversió d'aquestes en espais patrimonials. “Indústria” es fixa particularment en els usos proactius del patrimoni industrial impulsats per la ciutadania; des de centres socials ocupats, passant per l'activació patrimonial participativa, fins a arribar a l'organització de raves i esdeveniments culturals.

“Indústria” s'ha articulats entorn de tres *trames* o eixos temàtics interrelacionats: *Prendre la paraula*, *El so de les màquines* i *Dispositius d'interdependència*.

PRENDRE LA PARAULA

analitza diverses posicions d'enunciació en l'espai públic, així com nocions que tenen a veure amb la idea de llenguatge. Aquesta línia temàtica s'enfoca en el *discurs* i reuneix materials de tipus gràfic i audiovisual que emplacen la paraula en l'espai públic. Es mostren cartells de mítings obrers llibertaris, pancartes i cartells de manifestacions per la crisi industrial, processos assemblearis, fanzins produïts en fàbriques ocupades o fins i tot programes de ràdio.

EL SO DE LES MÀQUINES

aborda els mitjans pels quals es difonen els discursos. S'ha prestat especial atenció al so com a idea-força, per a evitar les imatges vinculades al patrimoni industrial construïdes des de perspectives romantitzants i mitificadores. S'hi inclouen,

en aquest sentit, elements procedents de *raves* celebrades en espais industrials, música postindustrial, així com el so de màquines en funcionament o les cançons tradicionals relacionades amb el treball a la fàbrica.

DISPOSITIUS D'INTERDEPENDÈNCIA

se centra en les formes d'organització social entorn de l'àmbit industrial, entenant la idea d'*aparell* en sentit foucaultià. Per a fer-ho s'incorpora documentació relacionada amb les col·lectivititzacions de fàbriques durant la Guerra Civil, les formes de socialització derivades del treball fabril i les iniciatives de reivindicació ciutadana del patrimoni industrial. En relació amb aquest últim punt, "Indústria" explora propostes de conformació d'institucions organitzades des de la societat civil, així com certs processos de transformació d'espais fabrils en centres socials autogestionats.

Per a la confecció de l'arxiu, s'han compilat una sèrie de materials provinents del treball de camp així com gravacions derivades de les cinc trobades denominades *matrius*, corresponents a diverses localitats del territori valencià. La idea de matriu ha servit, d'una banda, per a fer referència directa a les formes tècniques de les línies de producció material de les fàbriques, on els objectes es reproduïen de manera constant i repetitiva, articulant parcialment sistemes socials al seu voltant. D'altra banda, la idea de matriu es refereix a l'articulació entre les relacions entre treball productiu i reproductiu que permet l'existència de l'organització del treball fabril. Tal com ens ha ensenyat Silvia Federici, el treball a la fàbrica no es podria realitzar sense el treball no remunerat domèstic, la qual cosa demostra que l'un i l'altre són codependents.

En aquestes *matrius* s'han compilat una sèrie de testimonis orals que ofereixen diferents perspectives a l'ecosistema fabril de cadascun dels llocs.

Tots aquests materials es presenten en una adaptació museogràfica de l'arxiu en forma d'instal·lació, inspirada en el "Club Obrer" d'Aleksandr Ródtxenko. Juntament amb la presentació expositiva i les matris, "Indústria" prepara una sèrie d'activitats, un simposi i una publicació.

"Indústria | Matris, trames i sons" és un procés de construcció de relat que queda obert a la negociació, a la reorganització i a noves lectures. El projecte entén el patrimoni i la història com a processos vius, no tancats, que permeten generar eines conceptuals per a comprendre el passat, el present i el futur de la història del treball i les seues relacions amb la cultura.

CRÈDITS

COMPOSICIÓ ESPACIAL I DISSENY MODULAR:

Lorenzo Sandoval i Tono Vizcaino

COORDINACIÓ: Raquel Gutiérrez

DISSENY DE LES PEANYES I PRODUCCIÓ:

Lebrel Furniture

DISSENY GRÀFIC: Archive Appendix

SO: Pedro André i Vitelsa

AMB CONTRIBUTIONS DE:

Salomé Moltó [CNT], Floreal Rodríguez de la Paz [CNT], Josep Fuster, Eburne Vaello, Nando Hervido, Damià Llorens | We Are not Brothers, Arxiu Municipal d'Alcoi, Universitat Politècnica de València - Campus d'Alcoi, Club d'Amigues i Amics de la Unesco d'Alcoi, Radio Alcoy, Vicent Cortés, Ateneu Cultural El Panical, Josep Tormo Colomina, Alcoy Industrial, Fani Grande, CCOO Camp de Morvedre - Alt Palància, Fundació de la Comunitat Valenciana de Patrimoni Industrial i Memòria Obrera del Port de Sagunt, Vic Pereiró, Miguel Ángel Martín, AMIMO - Associació Memòria Industrial i Moviment Obrer, Maria Hebenstreit, César Novella, Sagunt Territori Acústic, Arxiu Municipal de Sagunt, Arxiu Històric de CCOOPV «José Luis Borbolla», El Punt - Espai de Lliure Aprenentatge, Miguel Molina, Laboratori de Creacions Intermèdia, Departament d'Escultura de la

Facultat de Belles Arts de la Universitat

Politécnica de València, Alfonso Civantos |

Komakino | Subsist Records, José Miguel Requena

Roselló | Excesivo.net, Txuki, col·lectiu A.P.A.,

col·lectiu La Flem, col·lectiu Resiste, Fran Lenaers,

Für alle Fälle, José Azkárraga, Víctor Algarra i

Paloma Berrocal, Diana Sánchez Mustieles, APIVA -

Associació de Patrimoni Industrial Valencià, Cor

de cambra Ad libitum de l'Escola Coral Veus

Juntes, Ajuntament de Quart de Poblet, Institut

Valencià de Cultura de la Generalitat Valenciana,

Josep Vicent Frechina, Biblioteca Històrica de

la Universitat de València, Biblioteca Valenciana

«Nicolau Primitiu», Arxiu de la Democràcia i

Fonoteca de la Universitat d'Alacant, Arxiu Històric

Provincial d'Alacant, CanPop - Cançonera Popular

Valencià, Teresa Lanceta, Coral Tabaquera

Alacantina, Francisco Moreno, Vicent Oncina,

Manuel Carreres, Biblioteca de la Universitat

Jaume I de Castelló, Arxiu Municipal d'Onda,

Museu del Taulell d'Onda "Manolo Safont", Caixa

Popular d'Onda, Fundació Caixa Benicarló, Manel

Francisc Navarro i del Alar, Alejandro Torres

Tomás, Pilar Beltrán, Museu de Ceràmica de

l'Alcora, Juan Carlos Olària, Fundació Centre

Etnogràfic «Joaquín Díaz» de la Diputació de

Valladolid, Centre Documental de la Memòria

Històrica, i IVAM.

**INDUSTRIA /
MATRICES ↪
TRAMAS Y
SONIDOS**

UN PROYECTO DE
LORENZO SANDOVAL Y TONO VIZCAÍNO

Industria|Matrices, tramas y sonidos es una colaboración desarrollada por el artista Lorenzo Sandoval y el arqueólogo Tono Vizcaíno. Este proyecto de carácter híbrido se sitúa entre la creación de un archivo y un proyecto artístico. Su objetivo es plantear una lectura necesariamente parcial del patrimonio industrial valenciano basada en lo sonoro, en lo inmaterial y en los movimientos sociales.

El proyecto se desarrolla a través de la compilación de sonidos, procesos, imágenes, vídeos, música, piezas de arte y documentos vinculados a las fábricas en su contexto original de uso, así como se centra en su abandono y su reconversión en espacios patrimoniales. *Industria* se fija particularmente en los usos proactivos del patrimonio industrial impulsados por la ciudadanía; desde centros sociales okupados, pasando por la activación patrimonial participativa, hasta llegar a la organización de *raves* y eventos culturales.

Industria se ha articulado en torno a tres *tramas* o ejes temáticos interrelacionados: *Tomar la palabra*, *El sonido de las máquinas* y *Dispositivos de interdependencia*.

TOMAR LA PALABRA

analiza diversas posiciones de enunciación en el espacio público, así como nociones que tienen que ver con la idea de lenguaje. Esta línea temática se enfoca en el *discurso* y reúne materiales de tipo gráfico y audiovisual que emplazan la palabra en el espacio público. Se muestran carteles de mítines obreros libertarios, pancartas y afiches de manifestaciones por la crisis industrial, procesos assemblearios, fanzines producidos en fábricas okupadas o incluso programas de radio.

EL SONIDO DE LAS MÁQUINAS

aborda los medios por los que se difunden los discursos. Se ha prestado especial atención al sonido como idea-fuerza, para evitar las imágenes vinculadas al

patrimonio industrial construídas desde perspectivas romantizantes y mitificadoras. Se incluyen, en este sentido, elementos procedentes de *raves* celebradas en espacios industriales, música post-industrial, así como el sonido de máquinas en funcionamiento o las canciones tradicionales relacionadas con el trabajo en la fábrica.

DISPOSITIVOS DE INTERDEPENDENCIA

se centra en las formas de organización social en torno a lo industrial, entendiendo la idea de *aparato* en sentido foucaultiano. Para ello se incorpora documentación relacionada con las colectivizaciones de fábricas durante la guerra civil, las formas de socialización derivadas del trabajo fabril y las iniciativas de reivindicación ciudadana del patrimonio industrial. En relación con este último punto, *Industria* explora propuestas de conformación de instituciones organizadas desde la sociedad civil, tanto como ciertos procesos de transformación de espacios fabriles en centros sociales auto gestionados.

Para la confección del archivo, se han compilado una serie de materiales provenientes del trabajo de campo así como grabaciones derivadas de los cinco encuentros denominados *matrices*, correspondientes a diversas localidades del territorio valenciano. La idea de *matriz* ha servido, por una parte, para hacer referencia directa a las formas técnicas de las líneas de producción material de las fábricas, donde los objetos se reproducen de forma constante y repetitiva, articulando parcialmente sistemas sociales a su alrededor. Por otra parte, la idea de matriz refiere a la articulación entre las relaciones entre trabajo productivo y reproductivo que permite la existencia de la organización del trabajo fabril. Tal como nos ha enseñado Silvia Federici, el trabajo en la fábrica no podría realizarse sin el trabajo no remunerado doméstico, demostrando cómo uno y otro son co-dependientes.

En estas *matrices* se han compilado una serie de testimonios orales que ofrecen diferentes perspectivas al ecosistema fabril de cada uno de los lugares.

Todos estos materiales se presentan en una adaptación museográfica del archivo en forma de instalación, inspirada en el «Club Obrero» de Aleksandr Rodchenko. Junto a la presentación expositiva y las matrices, *Industria* prepara una serie de actividades, un simposio y una publicación.

Industria/Matrices, tramas y sonidos es un proceso de construcción del relato que queda abierto a la negociación, a la reorganización y a nuevas lecturas. El proyecto entiende el patrimonio y la historia como procesos vivos, no cerrados, que permiten generar herramientas conceptuales para comprender el pasado, el presente y el futuro de la historia del trabajo y sus relaciones con la cultura.

CRÉDITOS

COMPOSICIÓN ESPACIAL Y DISEÑO MODULAR:

Lorenzo Sandoval & Tono Vizcaino

COORDINACIÓN: Raquel Gutiérrez

DISEÑO DE LAS PEANAS Y PRODUCCIÓN:

Lebrel Furniture

DISEÑO GRÁFICO: Archive Appendix

SONIDO: Pedro André y Vitelsa

CON CONTRIBUCIONES DE:

Salomé Moltó [CNT], Floreal Rodríguez de la Paz [CNT], Josep Fuster, Edurne Vaello, Nando Hervido, Damià Llorens | We Are not Brothers, Arxiu Municipal d'Alcoi, Universitat Politècnica de València - Campus d'Alcoi, Club d'Amigues i Amics de la Unesco d'Alcoi, Radio Alcoy, Vicent Cortés, Ateneu Cultural El Panical, Josep Tormo Colomina, Alcoy Industrial, Fani Grande, CCOO Camp de Morvedre - Alt Palància, Fundació de la Comunitat Valenciana de Patrimoni Industrial i Memòria Obrera de Port de Sagunt, Vic Pereiró, Miguel Ángel Martín, AMIMO - Associació Memòria Industrial i Moviment Obrer, Maria Hebenstreit, César Novella, Sagunt Territori Acústic, Arxiu Municipal de Sagunt, Arxiu Històric de CCOOPV «José Luis Borbolla», El Punt - Espai de Lliure Aprenentatge, Miguel Molina, Laboratorio de Creaciones Intermedia, Departament d'Escultura

de la Facultat de Belles Arts de la Universitat Politècnica de València, Alfonso Civantos | Komakino | Subsist Records, José Miguel Requena Roselló | Excesivo.net, Txuki, Colectivo APA, Colectivo La Flem, Colectivo Resiste, Fran Lenaers, Für alle Fälle, José Azkárraga, Víctor Algarra y Paloma Berrocal, Diana Sánchez Mustieles, APIVA - Associació de Patrimoni Industrial Valencià, Cor de cambra Ad Libitum de l'Escola Coral Veus Junes, Ajuntament de Quart de Poblet, Institut Valencià de Cultura de la Generalitat Valenciana, Josep Vicent Frechina, Biblioteca Històrica de la Universitat de València, Biblioteca Valenciana «Nicolau Primitiu», Arxiu de la Democràcia y Fonoteca de la Universitat d'Alacant, Arxiu Històric Provincial d'Alacant, CanPop - Cançoner Popular Valencià, Teresa Lanceta, Coral Tabaquera Alicantina, Francisco Moreno, Vicent Oncina, Manuel Carreres, Biblioteca de la Universitat Jaume I de Castelló, Arxiu Municipal d'Onda, Museu del Taulell d'Onda "Manolo Safont", Caixa Popular d'Onda, Fundació Caixa Benicarló, Manel Francesc Navarro i del Alar, Alejandro Torres Tomàs, Pilar Beltrán, Museu de Ceràmica de l'Alcora, Juan Carlos Olària, Fundació Centro Etnogràfic «Joaquín Díaz» de la Diputació de Valladolid, Centro Documental de la Memoria Històrica, e IVAM.

**INDUSTRY /
MATRICES ↪
THREADS
AND SOUNDS**

A PROJECT BY
LORENZO SANDOVAL AND TONO VIZCAÍNO

Industry|Matrices, threads and sounds is a collaborative project developed by the artist Lorenzo Sandoval and the archaeologist Tono Vizcaíno. Hybrid in nature, it falls between the creation of an archive and an artistic project. Its objective is to propose a necessarily partial reading of the Valencian industrial heritage based on sound, the immaterial, and social movements.

The project involves the compilation of sounds, processes, images, videos, music, artworks and documents linked to factories in the context of their original use, focusing also on their abandonment and reconversion into heritage spaces. *Industry* looks particularly at the proactive uses of the industrial heritage stemming from the action of ordinary citizens, from occupied social centres to participative activation of the heritage, including the organisation of raves and cultural events.

Industry is articulated around three *threads* or interrelated themes: *Speaking up*, *The sound of machines* and *Devices of interdependence*.

SPEAKING UP

analyses different conditions of enunciation in the public space together with notions related to language. This thematic axis focuses on *discourse*, bringing together graphic and audiovisual materials that situate the word in the public space. On display are posters for libertarian workers' rallies, placards for demonstrations against the industrial crisis, assembly proceedings, fanzines produced in factories occupied by squatters, and even radio programmes.

THE SOUND OF MACHINES

addresses the means by which discourses are broadcast. Special attention has been paid to the idea|force of *sound* as a way to avoid using *romanticising* and *mythifying* perspectives to construct images linked to the industrial heritage.

Included are elements from raves held in industrial spaces, post-industrial music, sounds of working machines, and traditional songs related to factory work.

DEVICES OF INTERDEPENDENCE

refers to forms of social organisation around industry, understanding the idea of the *apparatus* or *device* in Foucault's sense. Included is documentation related to collectivisations during the Civil War, forms of socialisation deriving from factory work, the transformation of factories into self-managed social centres, and citizens' initiatives for the vindication of the industrial heritage. In connection with the last of these, *Industry* explores proposals for institutions organised from within civil society, together with certain processes of transformation of factory spaces into self-managed social centres.

The archive has been formed by compiling a series of materials originating in field work along with recordings from five meetings called *matrices*, each corresponding to a different locality in the Valencian region. The idea of a *matrix* has served on the one hand to make direct reference to the technical forms of factory assembly lines, where objects are reproduced constantly and repetitively, partially articulating social systems around them. On the other hand, the idea of the matrix refers to the articulation of the relations between productive and reproductive work permitted by the existence of organised factory labour. As Silvia Federici has taught us, factory work could not take place without unremunerated domestic labour, demonstrating how the two are co-dependent.

The various oral testimonies compiled in these *matrices* show different perspectives on the industrial ecosystem of each place.

All these materials are presented in a museographic adaptation of the archive in the form of an installation inspired by Aleksandr Rodchenko's "Workers' Club". Besides the exhibition and the matrices, *Industry* is also preparing a series of activities, a symposium and a publication.

Industry/Matrices, threads and sounds is a process of narrative construction that remains open to negotiation, reorganisation and new readings. The project understands heritage and history as living processes without closures that allow conceptual tools to be generated for understanding the past, the present and the future of the history of work and its relations with culture.

CREDITS

SPATIAL COMPOSITION AND MODULAR DESIGN:

Lorenzo Sandoval & Tono Vizcaino

COORDINATION: Raquel Gutiérrez

DESIGN OF THE BASES AND PRODUCTION:

Lebrel Furniture

GRAPHIC DESIGN: Archive Appendix

SOUND: Pedro André and Vitelsa

WITH CONTRIBUTIONS FROM:

Salomé Moltó [CNT], Floreal Rodríguez de la Paz [CNT], Josep Fuster, Edurne Vaello, Nando Hervido, Damià Llorens | We Are not Brothers, Arxiu Municipal d'Alcoi, Universitat Politècnica de València - Campus d'Alcoi, Club d'Amigues i Amics de la Unesco d'Alcoi, Radio Alcoy, Vicent Cortés, Ateneu Cultural El Panical, Josep Tormo Colomina, Alcoy Industrial, Fani Grande, CCOO Camp de Morvedre - Alt Palància, Fundació de la Comunitat Valenciana de Patrimoni Industrial i Memòria Obrera de Port de Sagunt, Vic Pereiró, Miguel Ángel Martín, AMIMO - Associació Memòria Industrial i Moviment Obrer, Maria Hebenstreit, César Novella, Sagunt Territori Acústic, Arxiu Municipal de Sagunt, Arxiu Històric de CCOOPV «José Luis Borbolla», El Punt - Espai de Lliure Aprenentatge, Miguel Molina, Laboratorio de Creaciones Intermedia, Departament d'Escultura de la Facultat de

Belles Arts de la Universitat Politècnica de

València, Alfonso Civantos | Komakino | Subsist Records, José Miguel Requena Roselló |

Excesivo.net, Txuki, Colectivo A.P.A., Colectivo La Flem, Colectivo Resiste, Fran Lenaers, Für alle Fälle, José Azkárraga, Víctor Algarrá and Paloma Berrocal, Diana Sánchez Mustieles, APIVA - Associació de Patrimoni Industrial Valencià, Cor de cambra Ad Libitum de l'Escola Coral Veus Junes, Ajuntament de Quart de Poblet, Institut Valencià de Cultura de la Generalitat Valenciana, Josep Vicent Frechina, Biblioteca Històrica de la Universitat de València, Biblioteca Valenciana «Nicolau Primitiu», Arxiu de la Democràcia and Fonoteca de la Universitat d'Alacant, Arxiu Històric Provincial d'Alacant, CanPop - Cançoner Popular Valencià, Teresa Lanceta, Coral Tabaquera Alicantina, Francisco Moreno, Vicent Oncina, Manuel Carreres, Biblioteca de la Universitat Jaume I de Castelló, Arxiu Municipal d'Onda, Museu del Taulell d'Onda "Manolo Safont", Caixa Popular d'Onda, Fundació Caixa Benicarló, Manel Francesc Navarro i del Alar, Alejandro Torres Tomás, Pilar Beltrán, Museu de Ceràmica de l'Alcora, Juan Carlos Olària, Fundació Centro Etnogràfic «Joaquín Díaz» de la Diputació de Valladolid, Centro Documental de la Memoria Histórica, and IVAM.